

Fullmäktige 08.12.2025 § 170

§ 170

Fråga om förebyggande av könsuppdelning inom utbildningen och arbetsmarknaden i Esbo

Beredning och upplysningar:

Kaarnalehto Annika

Yli-Leppälä Henna

Metsola Maija

Toivonen Janne

Saloranta-Eriksson Outi

Plosila Riina

Laine Raija

fornamn.efternamn@esbo.fi

Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Susanna Sielos och 27 andra ledamöters fråga om förebyggande av könsuppdelning inom utbildningen och arbetsmarknaden i Esbo och konstaterar att frågan är slutbehandlad.

Behandling

Sielo lämnade understödd av Karimäki följande förslag till hemställan:

Fullmäktige hemställer att staden följer upp segregationen av utbildning efter kön och bedömer hur den utvecklas, i synnerhet i vilket skede och varför utbildningsvalen och sinnesbilderna av olika yrken formas samt riktar åtgärder på grundval av den insamlade informationen.

Efter avslutad diskussion konstaterade ordföranden att stadsstyrelsens förslag hade godkänts enhälligt.

Ordföranden frågade om Sielos förslag till hemställan kan godkännas enhälligt. Eftersom förslaget rönt motstånd, konstaterade ordföranden att mötet måste rösta.

Ordföranden föreslog att de som understöder Sielos förslag röstar "ja" och de som motsätter sig förslaget röstar "nej". Fullmäktige godkände ordförandens förslag.

Vid omröstningen godkände fullmäktige Sielos förslag med rösterna 57 mot 5 och 11 blanka. Röstningslistan bifogas till protokollet.

Beslut

Fullmäktige:

Stadsstyrelsens förslag godkändes enhälligt.

Dessutom godkändes följande hemställan:

Fullmäktige hemställer att staden följer upp segregationen av utbildning efter kön och bedömer hur den utvecklas, i synnerhet i vilket skede och varför utbildningsvalen och sinnesbilderna av olika yrken formas samt riktar åtgärder på grundval av den insamlade informationen.

Redogörelse

Susanna Sielo och 27 andra ledamöter lämnade 20.10.2025 en fråga om förebyggande av könsuppdelning inom utbildning och arbetsmarknaden i Esbo. Svaren har utarbetats i samarbete mellan sektorn för fostran och lärande, resultatenheten för livskraft och Omnia.

Svar på frågorna

1. Hur identifieras och förebyggs att utbildnings- och karriärval könsuppdelas inom småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen och på andra stadiet i Esbo? Tar man inom läroämnena och i studiehandledningen hänsyn till ett könsmedvetet förhållningssätt?

Inom småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen agerar man med tanke på könsuppdelning inom utbildning och arbetsmarknad till stor del i en förebyggande roll.

Stadens plan för småbarnspedagogik förutsätter att man i all småbarnspedagogisk verksamhet främjar delaktighet, jämlikhet och jämställdhet. Beaktandet av frågan säkerställs genom enhetsspecifika planer för jämställdhet och likabehandling som utarbetas inom den finska småbarnspedagogiken som en del av barngruppernas planer för småbarnspedagogik och genom en separat plan på svenska. Vid enheterna för småbarnspedagogik funderar man över de egna attityderna och hur frågor som gäller såväl kön som annan mångfald ska synas i personalens sätt att tala, gester, handlingar och verksamhetssätt. Personalen ges stöd i att genom självbedömning och utbildning bli medveten om betydelsen av deras verksamhet och växelverkan när det gäller att uppnå jämställdhet, likabehandling och delaktighet.

Småbarnspedagogik är könssensitivt. Personalen känner till målen och uppmuntrar barnen att göra val i sin vardag utan att ta hänsyn till könsrelaterade stereotypier eller andra förväntningar som är bundna till kön eller andra personliga egenskaper.

I praktiken innebär det som sägs ovan att man vid valet av lekar och aktiviteter ser till att alla barn i gruppen får inspirerande erfarenheter av olika aktiviteter, lekar och områden för lärande. Alla barn uppmuntras att delta i såväl STEM-pedagogiska och digitalpedagogiska lekar som i lekar som främjar känslofärdigheterna och förmågan till växelverkan, enligt sin utvecklingsnivå.

Inom den grundläggande utbildningen genomförs handledning och undervisning enligt läroplanen och handledningsplanen. Till de skolspecifika läroplanerna fogas en plan för jämställdhet och likabehandling.

Som grund för den funktionella jämställdhets- och likabehandlingsplaneringen kartlägger skolan situationen i samarbete

med eleverna och vårdnadshavarna. I allt arbete som förvaltningen utför beaktas könsmedvetenheten både i anvisningar och formuleringar och till exempel i material och illustrationer.

Enligt läroplanen för den grundläggande utbildningen stöder elevhandledningen eleverna att fatta beslut och göra val om framtiden utifrån sina färdigheter, värderingar och utgångspunkter samt vad de känner intresse för. Handledningen genomförs språkmedvetet och könsmedvetet, så att eleverna som individer vägleds till val som lämpar sig för dem och på så sätt lindras segregationen i valet av studier, utbildning och karriär. Eleverna uppmuntras att fundera över och ifrågasätta fördomar som gäller utbildning och yrken och att göra sina val i enlighet med sina starka sidor och intressen.

Esbo har ett samarbetsavtal med föreningen Ung företagsamhet och ekonomi NYT. Föreningen producerar undervisningsmaterial av hög kvalitet som betonar personligt intresse oberoende av könsroller. NYT producerar också lärandehelheten Företagsbyn, inklusive besök, för skolelever i Esbo. Med hjälp av konceptet Företagsbyn kan alla elever i årskurserna 6 och 9 i Esbo bekanta sig med arbetslivet enligt samma jämlika modell.

I gymnasierna iakttas läroplanen och handledningsplanen. I gymnasiet läroplan konstateras det att könsmedveten handledning skapar jämlika förutsättningar för olika köns placering i fortsatta studier och arbetslivet. Handledningen ska differentieras med hänsyn till varje studerandes individuella utgångspunkter, intressen, kompetensområden och faktorer som påverkar livssituationen.

Till gymnasiernas egna läroplaner fogas planer för jämställdhet och likabehandling åtminstone vart tredje år. Som grund för planerna ska gymnasierna kartlägga utgångsläget i läroanstalten till exempel genom enkäter. På basis av den information som fås bör man överväga åtgärder för att korrigera eventuella brister i jämställdheten.

Enkäten Hälsa i skolan, som genomfördes i våras, fortsätter i linje med de övriga enkäterna och visar att flickor i gymnasierna i Esbo allmänt taget generellt upplever sina möjligheter att påverka, att uttrycka sig och att påverka sin framtid som sämre än pojkarnas. Det är bra att beakta att lärarnas bemötande av studerande och uppmuntran upplevs som rätt så lika oberoende av kön. Av detta kan man dra slutsatsen att trots det arbete som utförs i gymnasierna påverkar förväntningarna och antagandena i det omgivande samhället flickors beteende, sätt att uttrycka sig och framtidsförväntningar på ett annat sätt än pojkars.

Gymnasiet anställda, besökare och alumner fungerar som viktiga exempel på arbetslivet för dem som studerar i gymnasiet. Genom att möta dem får de studerande exempel på personer av olika kön som verkar i olika yrken. I läromaterialens illustrationer och texter beaktas i dag könsrelaterade frågor mycket väl.

Vid matematik- och naturvetenskapsevenemang i gymnasiet Otaniemi lukio tar man hänsyn till att talarna ska omfatta både män och kvinnor som verkar inom vetenskap och teknik. Om till exempel antalet studerande vid evenemangen är sådant att en del måste gallras bort, strävar man efter att platserna fördelas så jämlikt som möjligt mellan förmodade kvinnor och förmodade män.

I Omnia har de studerande i den gemensamma ansökan valt de branscher som de har sökt till. I vissa branscher finns det stor variation mellan könen. Studerandena anser att det inom dessa branscher är viktigt att lärarna är sådana som håller på minoritetskönets rättigheter.

Under en diskussion med representanter för studerandena i Omnia framkom de sociala mediernas stora inverkan på kommunikationen om olika yrken.

I undervisningen och handledningen framhäver man och sätter ord på hur väl olika branscher lämpar sig för var och en. Inom den grundläggande utbildningen samt för elever och vårdnadshavare beskriver och kommunicerar man om yrkesutbildningen och dess branscher på ett könsneutralt sätt. Under besöksdagarna försöker man uppnå samma mål. I Omnia görs det aktivt videor och berättelser om studerande av olika kön inom olika branscher, till exempel flickor inom bilbranschen eller inom teknik, så att man kan bryta eventuella könsbundna föreställningar. I kommunikationen har också yrkesbenämningar som hänför sig till kön redan länge ersatts med neutrala versioner, såsom förman > chef.

Inom den grundläggande utbildningen för vuxna handleds de studerande enligt deras önskemål och förutsättningar, inte enligt deras kön. I samhälleliga ämnen betonas jämställdhet, det vill säga konkret bland annat att kvinnor och män i Finland kan jobba med vilka yrken de vill.

Inom utbildning som handleder för examensutbildning (Hux) kan man i lugn och ro fundera på fortsatta studier och karriärval. En av stigarna i utbildningen är en yrkes- och arbetslivsstig där man bekantar sig med olika yrken och arbetslivet samt avlägger yrkesstudier.

2. Hur uppmuntrar Esbo stad konkret flickor att intressera sig för STEM-yrken och pojkar för vård- och pedagogikrelaterade branscher? Samarbetar Esbo stad med högskolor, organisationer och företag i denna fråga?

I Esbo stad pågår ett förvaltningsövergripande program för främjandet av sysselsättningen bland unga. Programmet har som mål att i god tid identifiera de utmaningar som de unga stöter på när de övergår från ett skolestadium till ett annat och när de träder in i arbetslivet. Centrala åtgärder är tidig handledning, ökad medvetenhet om arbetslivet och praktiska arbetserfarenheter redan under studietiden. Som en del av åtgärderna beaktas könsuppdelningen på arbetsmarknaden i syfte att på ett jämlikt sätt informera unga om arbetsmarknaden, olika branscher och arbetsuppgifter samt erbjuda utbildningsalternativ som utgår från de unga själva. I programmets arbetsgrupp deltar representanter för varje skede av studievägen, från småbarnspedagogik till högskolestudier.

Inom den grundläggande utbildningen preciseras i läsårsplanen för varje skola samarbetet med intressentgrupper, till exempel besöksplatser utanför skolan och samarbetsföretag, organisationer och andra aktörer. Skolorna tar också ofta emot till exempel PRAO-elever samt språk- och kulturpraktikanter, men också praktikanter som jobbar på sina lärdomsprov samt arbetsprövare. I och med detta växer elevernas förståelse för studier och arbetslivet och dess mångsidiga aktörer också i skolans interna verksamhet.

Den finska grundläggande utbildningen har i en anda av positiv diskriminering gjort det möjligt för grupper av skolelever att delta i verkstäder där flickor i årskurs 7–9, inklusive personer som identifierar sig som flickor och icke-binära personer, kan bekanta sig med teknikbranschen och arbetslivet. Evenemangen har gett unga människor möjlighet att höra karriärberättelser av kvinnor som arbetar inom teknikbranschen, att testa olika teknologier och att fundera över arbetslivskompetensen på ett mångsidigt sätt. Dessutom har

Nationaloperan erbjuder balettverkstäder för pojkgrupper i årskurs 1. Den grundläggande utbildningen har en stark STEAM-tradition (Science, Technology, Engineering, Arts och Maths), aktiva lärare och skolor som är certifierade inom naturvetenskapliga och matematiska ämnen samt STEAM. Det är värt att notera att konst- och färdighetsämnena ingår i modellen, vilket innebär att modellen gör undervisningen i matematik och naturvetenskap mångsidigare, skapar kopplingar till olika läroämnena och stöder elevernas styrkor på ett allt mångsidigare sätt. Dessutom håller man på att preciseras en ny STEAM-verksamhetsmodell, som stärker elevernas aktivitet, självstyrning och samarbetsförmåga. STEAM-verksamheten förebygger segregation, ökar motivationen och främjar barns och ungas forskningskapital samt framtidens arbetslivsfärdigheter. I och med den nya modellen erbjuds också till exempel en valbar STEAM-ämnesshelhet för alla skolor. Den grundläggande utbildningen i Esbo har också en lång tradition av Aalto-Junior-verksamhet. För att utveckla lärarnas kompetens samarbetar den grundläggande utbildningen i Esbo till exempel med Institutet för fredsfostran, som har ordnat flera verkstäder för kompetensutveckling för lärare inom den grundläggande utbildningen i syfte att främja likabehandling som en del av undervisningen och handledningen.

I gymnasierna i Esbo samarbetar man i stor utsträckning med olika aktörer, till exempel [Shaking up Tech](#) och nätverket [Aalto-universitetet Junior](#).

Studerandena i gymnasiet Otaniemen lukio deltar aktivt i individuella tävlingar och lagtävlingar, så att varje studerande kan få en uppfattning om sin placering/kompetens i relation till de andra. I lagtävlingarna strävar man efter att lagen ska ha en jämn fördelning av kön. Tävlingarna är viktiga för att i synnerhet flickor ska förstå sin kompetens. Att se en flicka lyckas är också ett viktigt exempel för de andra flickorna.

3. Utnyttjar Esbo för närvarande rekommendationerna om att utveckla könsuppdelningen på marknaden, som THL:s rapport "Policy brief: Työmarkkinoiden sukupuolen mukaisen segregation purkaminen – Suosituksia päättäjille" ger till beslutsfattare?

Utnyttjar Esbo för närvarande rekommendationerna om att utveckla könsuppdelningen på marknaden, som THL:s rapport "Policy brief: Työmarkkinoiden sukupuolen mukaisen segregation purkaminen – Suosituksia päättäjille" ger till beslutsfattare?

4. Hurdan information har Esbo om könsrelaterade utbildningsval på olika skolstadier och årskurser, till exempel inom valbara ämnen och PRAO?

När det är dags för ämnesval och val av PRAO-platser under den grundläggande utbildningen hänvisas eleverna att välja utgående från sina individuella intressen och möjligheter, och vårdnadshavarna informeras om detta. Statistik över könsfördelningen i läroämnena eller PRAO-platser samlas inte in från skolorna. Skolorna kan granska dessa vid behov till exempel som en del av sitt arbete för jämlikhet och likabehandling. Eleverna får stöd med att identifiera sina yrkesintressen och göra valet av fortsatta studier motiverat och utifrån sina egna utgångspunkter, med vetskap om effekterna av traditionella könsroller och andra förebilder.

Våren 2025 sökte 73,9 procent av pojkeleverna inom den grundläggande utbildningen i Esbo i första hand till gymnasiet. Av dem

som antogs till gymnasiet var 47,8 procent pojkar. På riksnivå var dessa siffror 41,6 procent och 39,0 procent.

Av flickorna i Esbo sökte i första hand 84,6 procent till gymnasiet och av dem som antogs till gymnasiet var 58,2 procent flickor. De riksomfattande siffrorna var 67,0 procent och 61,0 procent. Det finns vissa skillnader enligt språkbakgrund också bland flickor när det gäller att söka sig till gymnasiet, men hos pojkarna är skillnaderna i Esbo stora: av de finska pojkarna söker i första hand 75,4 procent till gymnasiet, av dem som talar svenska som modersmål 86,2 procent och av dem som talar något annat språk som modersmål 61,1 procent.

Av dem som söker till naturvetenskaps- och matematiklinjen i Otaniemen lukio är ungefär två tredjedelar pojkar. Också bland de antagna är majoriteten pojkar.

De val av studieperioder som görs i gymnasierna följs inte upp enligt den studerandes bakgrund. Gymnasierna får inte heller information om var de tidigare studerandena har fått studieplats. Gymnasierna i Esbo ordnar inte PRAO.

I Omnia finns det många utbildningsbranscher som är mycket könsfördelade. Denna statistik kan fås direkt ur Omnias utbildningsförvaltningsregister. De mansdominerade branscherna omfattar till exempel grundexamen inom fordonsbranschen, grundexamen inom el- och automationsbranschen, grundexamen i husteknik samt grundexamen i informations- och kommunikationsteknik. De kvinnodominerade branscherna omfattar bland annat grundexamen inom hår- och skönhetsbranschen samt grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen.

Beslutshistoria

Stadsstyrelsen 24.11.2025 § 347

Förslag

Föredragande

Direktören för sektorn för fostran och lärande Merja Narvo-Akkola

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Susanna Sielos och 27 andra ledamöters fråga om förebyggande av könsuppdelning inom utbildningen och arbetsmarknaden i Esbo och konstaterar att frågan är slutbehandlad.

Behandling

Beslut

Stadsstyrelsen:

Föredragandens förslag godkändes enhälligt.

Beslutshistoria

Bilaga

1 Äänestyslista § 170

Tilläggsmaterial

- Valtuustokysymys sukupuolittuneiden koulutus- ja työmarkkinoiden ehkäiseminen Espoossa

För kännedom